
Funktionsrätt Sveriges idéprogram

Antaget på kongressen 2017

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning antogs av Förenta Nationerna år 2006. Sverige har ratificerat konventionen som trädde i kraft år 2009 och därmed förbundit sig att den ska vara gällande i Sverige.

När den svenska regeringen rapporterade till FN hur konventionen uppfylls i Sverige, gjorde Funktionsrätt Sverige tillsammans med övriga delar av funktionshindersrörelsen en alternativrapport, där vi gav vår bild av hur konventionen efterlevs.

Funktionsrätt

Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter.

Varje människa har rätt till självbestämmande och full delaktighet i samhällslivets alla delar.

För personer med funktionsnedsättning finns i samhället olika hinder som inskränker självbestämmandet och begränsar delaktigheten.

Funktionsrätten – rätten att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor – handlar om att alla människor fullt ut ska kunna ta del av sina mänskliga rättigheter.

Universell utformning är utgångspunkten för att åstadkomma ett samhälle utan hinder för delaktighet och inkludering. Universell utformning innebär att i både politiska och sociala processer, utgå från att människor är olika och har olika förutsättningar, behov

och önskemål. En inkluderande samhällsplanering som utgår från människors olikheter, skapar en långsiktigt hållbar utveckling.

Funktionsrättsperspektivet ska därför integreras i alla politik- och samhällsområden och kan inte särbehandlas i särskilda strukturer eller åtgärdas genom särlösningar.

Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i samhällets alla delar och garanteras ett skydd mot diskriminering på grund av sin funktionsnedsättning i alla sammanhang.

Funktionsrätten gäller alla människor med funktionsnedsättning och rymmer flera olika perspektiv. I alla samhällsfrågor ska funktionsrätten tillämpas med beaktande av kön, ålder, etnicitet, religion, könsöverskridande identitet eller uttryck och sexuell läggning.

I en familj där en eller flera personer har en funktionsnedsättning påverkas alla inom familjen, men också andra anhöriga och närstående. Barndomen har ett egenvärde och alla barn har rätt att växa upp i trygghet till fullvärdiga medborgare.

Vår vision om ett samhälle för alla definieras i Förenta Nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar.

Funktionsrättskonventionen tydliggör hur personer med funktionsnedsättning ska få del av de mänskliga rättigheter som omfattar alla människor.

Vi arbetar för

- Att funktionsrätten erkänns som lika självklar rättighet som andra rättigheter som vilar på de mänskliga rättigheterna.
- Att universell utformning etableras som vägledande princip i all samhällsutformning för att uppnå en hållbar utveckling.
- Att funktionsrätt säkerställs i svensk lag så att Funktionsrättskonventionen kan åberopas i domstol.
- Att svenska staten som konventionsstat, fullt ut lever upp till Funktionsrättskonventionens åtaganden.

Rätten att aktivt delta i beslut

Alla människor har rätt till självbestämmande. Människor har olika funktionsförmågor, fysiskt, psykiskt och intellektuellt. Den som har avgörande nedsättningar av någon funktionsförmåga möter många hinder i vardagen.

De flesta människor kommer någon gång under livet att ha en eller flera nedsatta funktioner som blir avgörande för hur man lever. Varierande funktionsförmåga är en naturlig del av livet.

De egna erfarenheterna av att leva med en funktionsnedsättning ger unika kunskaper om livet och om samhället, som man inte får på andra sätt. Rätt använda, är dessa kunskaper till stor nytta för andra människor och för samhällets utveckling. Funktionsrättsrörelsen har i alla tider bedrivit ett viktigt demokratiarbete.

Människors egna erfarenheter av funktionsnedsättningar ska tas med i politiska beslut som formar vårt samhälle. I Funktionsrättskonventionen artikel 4:3 ges funktionsrättsorganisationerna en särskilt viktig roll att aktivt delta i politiska beslut, eftersom organisationerna representerar många människor och erfarenheter.

Det är viktigt med kunskap om funktionsnedsättningar och medvetenhet om funktionshinder inom offentlig förvaltning, inte minst inom rättsväsendet. Detta gäller såväl generell samhällsplanering som verksamheter som särskilt riktar sig till människor med funktionsnedsättning. Tjänstemän som fattar beslut som berör enskilda människor, ska i sin yrkesutbildning och genom återkommande fortbildning, få kunskaper om funktionsnedsättningar.

De samhällsinstitutioner som påverkar våra gemensamma värderingar har ett särskilt ansvar att också sprida kunskap om funktions-

hinder och att spegla livsvillkoren för personer med funktionsnedsättning. Förskola, skola och andra verksamheter för barn, massmedia, utbildningsväsendet och folkbildningen har viktiga normbildande roller.

Politiska beslut ska baseras på kunskap. Forskningen har en nyckelroll för att utveckla ny kunskap. Statistiskt säkerställda grunddata, som är deltagarbaserade samt ett aktivt deltagande från funktionsrättsrörelsen är viktiga förutsättningar för goda forskningsresultat.

Kunskapen och medvetenheten hos personer med funktionsnedsättningar om sina rättigheter är central i Funktionsrättskonventionen.

De människor som berörs av konventionen är rättighetsbärare. Den svenska staten som förbundit sig till konventionen är skyldighetsbärare. Den enskilde ska garanteras kunskap om sina rättigheter och ska också ha verktyg och rättskapacitet att kunna hävda sina rättigheter.

Vi arbetar för:

- Att beslutsfattande organ på nationell, regional och lokal nivå aktivt involverar funktionsrättsrörelsen i alla beslutsprocesser som berör personer med funktionsnedsättning.
- Att utbildning om funktionshinder blir obligatorisk inom utbildningar för yrken inom offentlig förvaltning och att adekvat fortbildning säkerställs.
- Att forskning som rör funktionshinder säkerställs med kvalitativa grunddata, är deltagarbaserad samt ett aktivt deltagande från funktionsrättsrörelsen.
- Att staten säkerställer kunskapen och medvetenheten hos personer med funktionsnedsättning om sina rättigheter, liksom den enskildes rättskapacitet att hävda dessa.

Rätten till jämlik hälsa

Alla människor har rätt att uppnå bästa möjliga hälsa. Den rättigheten innebär att på lika villkor få tillgång till bästa möjliga sjukvård och hälsofrämjande insatser. Alla har rätt till en fungerande hälso- och sjukvård utifrån sina individuella behov.

Människor som lever med funktionsnedsättningar, oavsett om de är orsakade av kronisk sjukdom eller har andra orsaker, ska inte behöva drabbas av onödigt ohälsa. Många hälso-risker kan förebyggas.

Vi slår vakt om riksdagens prioriteringsbeslut som gällande för alla prioriteringar som görs, både i planering och övergripande beslut som i den löpande verksamheten. Den som har störst behov ska prioriteras först. Vården ska erbjudas jämlikt över landet och mellan olika grupper. Människovärdesprincipen som slås fast som överordnad princip i riksdagens prioriteringsbeslut måste värnas!

Tillgången till kvalitativ sjukvård, behandling, läkemedel, rehabilitering, habilitering, hjälpmedel med mera, ska säkerställas till alla människor efter behov. Det är avgörande att personer som har funktionsnedsättningar får adekvat habilitering/rehabilitering för att uppnå så god förmåga som möjligt samt får kontinuerligt stöd för att bibehålla den genom hela livet. Många människor lever med flera kroniska sjukdomar och därför är det viktigt att vården har ett helhetsperspektiv. Samhällets samlade hälsofrämjande arbete behöver förstärkas, både mellan olika insatser inom hälso- och sjukvården och i det förebyggande folkhälsoarbetet.

Vård och behandling som är patientcentrerad och som också ger den enskilde utrymme och stöd till egenvård samt att själv vara aktivt delaktig, uppvisar bättre resultat. Den enskildes rättighet till inflytande och delaktighet, såsom den uttrycks i bland annat Patientlagen, ska förstärkas.

Till skillnad från många andra som bara sporadiskt kommer i kontakt med sjukvården, är det bland våra förbunds medlemmar ofta ett livslångt återkommande inslag i vardagslivet. Våra förbund är därför bärare av en ovärderlig kompetens som baseras på de enskilda medlemmarnas erfarenheter.

Hälso- och sjukvården ska utformas utifrån medborgarnas behov, inte utifrån andra intressen. Patientperspektivet ska ha en stark ställning i utformningen av hälso- och sjukvården. Patientrörelsen ska därför ha en självklar plats i utformningen av hälso- och sjukvården.

Vi värnar starkt den generella välfärden och en gemensamt finansierad vård. Privat finansierad sjukvård genom till exempel privata försäkringar eller avtalsförsäkringar, kan utgöra ett komplement till den gemensamt finansierade vården, men får inte ersätta den eftersom sådana lösningar inte omfattar alla.

Vi arbetar för:

- Att människovärdesprincipen som slås fast som överordnad princip i riksdagens prioriteringsbeslut värnas. Den som har störst behov ska prioriteras.
- Att hälsorisker för människor med funktionsnedsättning, som kan förebyggas, elimineras.
- Att den enskildes rättighet till inflytande och delaktighet i sin egen vård och behandling, ska förstärkas.
- Funktionsrätt Sverige ska ha en självklar plats i utformningen av hälso- och sjukvården.

Rätten till försörjning

Alla människor har rätt till arbete och att vara bidragande till samhället utifrån sin egen arbetsförmåga. Alla människor har också rätt till en försörjning, oavsett arbetsförmåga.

Utan en grundläggande försörjning för att klara uppehållet, är alla andra möjligheter till utveckling starkt begränsade. Ett välfärds-samhälle lämnar därför ingen människa utan försörjning.

Människor har en stark vilja att vara bidragande till samhällets utveckling och har också en arbetsförmåga som går att ta tillvara om förutsättningarna är de rätta. De samhällsekonomiska vinsterna av att alla ges möjlighet att arbeta utifrån sin förmåga, är stora.

Arbetsmarknadspolitiken ska utformas så att allas arbetsförmåga tas tillvara och därmed bli bättre på att hushålla med arbetskraften.

Det förutsätter insatser för att stärka den enskilde där varje människas egna drivkrafter och förmågor tas tillvara. Det förutsätter också att stärka arbetslivets förmåga att tillvarata alla människors resurser.

Alla människor som av egen kraft saknar förmågan att arbeta ska garanteras en god levnadsstandard, men också en meningsfull sysselsättning. Ingen människa ska lämnas utanför samhällsgemenskapen. Varje människa är en resurs.

En väl fungerande socialförsäkring skapar möjligheter att jobba även för den som är sjuk, utan att försörjningen hotas. Den som inte kan arbeta ska tryggas en livslång god försörjning utan att riskera fattigdom.

Alla barn har rätt till utbildning. Elever med funktionsnedsättning ska garanteras det stöd och den anpassning de behöver för att uppnå sin fulla potential. All utbildning ska erbjudas på lika villkor genom att undervisningen anpassas och att lämpligt stöd ges utifrån den studerandes individuella behov.

Vi arbetar för:

- Att skola och utbildning utformas så att alla ges möjlighet att nå sin fulla potential.
- Att arbetsmarknadspolitiken utformas så att allas arbetsförmåga tas tillvara. Det förutsätter både insatser för att stärka den enskilde och för att stärka arbetslivets förmåga att tillvarata alla människors resurser.
- Att den som på grund av funktionsnedsättning inte kan arbeta garanteras en god försörjning och en meningsfull sysselsättning.
- Att socialförsäkringen utformas så att den garanterar god försörjning.

”- Handikapprörelsen har historiskt sett varit framgångsrika när man varit samlade, formulerat gemensamma problemställningar, ställt upp för varandra och agerat utåtriktat. Då har man varit en politisk kraft att räkna med. Det är bara handikapprörelsen som kan få upp de handikappolitiska frågorna på den politiska agendan. Ingen annan kommer göra det.”

Bengt Lindqvist, tidigare ordförande för HCK,
nuvarande Funktionsrätt Sverige

Nothing about us, without us!

**Funktionsrätt Sverige har
mandat från FN att vara
delaktiga i politiska beslut
och processer som berör
människor med
funktionsnedsättning**

**Funktionsrätt
Sverige**

Funktionsrätt Sverige, Box 1386, 172 27 Sundbyberg
www.funktionsratt.se